

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 14000 korona.
Egyes számára 600 kor.

A nyugdíjasok.

Magyarországon ma mindenki nehezen él, még tán az a kiserész is, amelyikről azt hiszik, hogy majd belefűl a jómódba. De olyan nehéz sorsa senkinek sincs, mint a református egyház nyugdíjasainak. A megélhetés feltételeinek súlyosbodását csak igen távolról és igen parányi hányaddal kíséerte a mi nyugdíjintézetünk. Az esztendőnként egyszer ülésező konvent emelte ugyan a járandóságokat, azzal a mértékkel, amellyel az állam a maga segélyét emelte, de a felemelt államsegély megállapításától a konvent üléseig eltelt félesztendő is számbavéve, íme másfélesztendővel előbbi állapothoz alkalmazkodik a most érvényben álló mérték, pedig tudjuk, nem esztendők, még nem is hónapok, hetek elegendők arra, hogy a megélés feltételei változzanak. Az állami tisztviselők és nyugdíjasok a múlt év júliusában megállapított ellátásukat április és május hóban már tizenegyszeresre felemelt mértékkel kapták és nincsenek, nem is lehetnek megelégedve, mert így is csak 20—35 százalékát kapják a békebeli fizetésüknek. A mi nyugdíjasaink azonban, az 1923 júniusában, sőt valójában még előbbi állapot, az államsegély fel-emelésének ideje szerint meghatározott nyugdíjukat ma is változatlan összegben kapják.

A nyugdíjas lelkész nyugdíjának maximuma 800,000 korona, a lelkész özvegye 168,000 koronát kap egy esztendőre. A legutóbbi kormányrendelet szerint egy valóságos (arany) koronának az ára 16,000 mai (papir) koronában lévén megállapítva, kiderül, hogy legelőkelőbb lelkészeinknek ötven koronát, huszonöt forintot, az özvegy lelkésznek pedig tíz és fél koronát, öt forint 25 krajcárt, régi magyar pénzben öt pengő forintot, annyit, amennyi egy képviselőnek 1848-ban a napi díja volt, adunk egy esztendőre. A tarnócai bojtáról szóló nóta jut az eszünkbe, aki azt meséli, hogy „fizetésem tíz forint húsz karajcár, — megél abból egy bojtár”, persze csak úgy, ha mint ő dicsekszik: „a gazdammal leszek én egy kenyéren”.

Hát ezeknek a szegény nyugdíjas papoknak, ezeknek a szegény özvegy asszonyoknak kivel lehet egy kenyéren lenni? Az özvegy asszony egész esztendőre való ellátása nem teszi ki egy félméter-mázsa búza árát, pedig annyiból kenyeret sem tud

enni. Valósággal meg kell döbenni a nyomorúságnak, az ellátatlanságnak ilyen hihetetlen mértékén.

De azt mondják, kap az özvegy az egyházmegyei gyámintézetből is. Csakhogy először is nem kap, vagy legalább hovainkább nagyobb rész nem kap. Másodszor pedig, aki kap, az sem annyit, hogy annak észrevehető hasznát lássa. Mert kevesebbet kap, mint az országostól is. A kettőn együtt sem tud egy mázsa lisztet venni magának egy esztendőre. Egy nagyon előkelő és életében sok kitüntető állást betöltött lelkészünk özvegye panasolja, hogy az egyházmegyei nyugdíjintézetből nyert segítség arra sem elég, hogy forrón szeretett férjének sírját egy esztendőben egyszer meglátogathassa.

Nem kell lekicsinyelni az ilyen fájdalmakat sem. Akinek van kedves halottja, mind érezi, mit jelent ez a keserűség. De azért azt mondom, még ez is semmiség ahoz a nélkülözéshez képest, amit az ellátatlanság rettenetessége okoz. Mert nem mindenkinek adott Isten gyermeket, aki a maga szájától megvonva nyújtson falatot éhező szülőjének. Aki elmaradt egyedül, mint szedett szőlőág, mihez kezdjen ezzel a mostani nyomorú segítséggel? Ha fiatal, szolgálónak mehet. Szomorú vigasztalás, hogy papjaink özvegyei ennek a sorsnak néznek elébe. Hogyan remélhessük azt, hogy derék, lelkes papnékat, az egyházi munkában pástorainknak buzgó munkatársakat kapjunk, ha ez a kilátás vár rájuk? Hogyan kívánhassuk, hogy az anyagiasság ne vegyen erőt pap és családja felett, ha a szegényen elmaradt özvegy számára nincs más mentség, mint esetleg a legdurvább munkára vállalkozás? De hát aki öreg, már nem munkabíró, aki előtt még ez a lehetőség sincsen? Igazán nem lehet szavakat találni a keserűség elpanaszolására.

A nyugdíjas lelkészek sorsa ép ily vigasztalan. Aki a legmagasabb nyugdíjat kapja, az sem kap annyit egy esztendőre, mint a legszerényebben javadalmazott állami tisztviselő egy hónapra. Megélnie teljesen lehetetlen. Pedig a mi értékelésünk szerint a legbecsesebb szolgálatot látta el egy hosszú évtizeden át. Késő venségére koldusbot a jutalma.

Ennek az állapotnak így maradni nem szabad. Nem szabad sem a folyvást változó értékű pénz árhanyatlanságának veszedelmét áthárítani a nyugdíja-

sokra, sem az állam hozzájárulásának mértékétől tenni függővé a helyzetüket. A magunk erejének megfeszítésével segíteni kell ezen a megszegyenítő állapoton. A nyugdíj mértékét valamely állandóbb értékmerővel, búzával, vagy aranykoronával kell megszabni, hogy egy esztendő múlva ne legyen olyan rémületes árváltozás, mint amelyet a most lefolyó év alatt tapasztaltunk. Amellett nem kell megelégedni az államsegély emelésének mértékével. Módunkban áll emelni a drágasági járulékokat és azokat szintígy állandó értékmerővel határozni meg. A tagsági hozzájárulások ha nem is adnak alkalmat teljesen azonosfokú felemelésre, aránylagos emelést mindenesetre lehetővé tesznek. Számadatok nem állanak előttem, konkrét javaslatot nem tehetek. De azt gondolom, hogy ha a régi hozzájárulások aranyértékét teljes összegben bekívánjuk, a nyugdíjak aranyértékének is legalább felét fizethetjük.

Itt súlyos, nagy, komoly áldozatok megkövetelésére van mulhatatlan szükség. És mindenek felett: gyorsan tenni kell. A nyugdíjasoknak sem életkora, sem anyagi helyzete nem engedi a hosszú fontolgatást.

Holland küldöttek üdvözlése a Nagytemplomban.

— 1924 május 4-én. —

Szeretett Gyülekezet!

Ósi Nagytemplomunk megszentelt otthonában tisztos és kedves, tudós és hírneves vendégeket üdvözölhetünk. Az evangéliom és magyar nemzetünk lelke szeretetre nevelt bennünket. Tehát szeretettel fogadjuk a vendégeket. Úgy fogadnók még akkor is, ha mint jövevények világjáró útjok folyamán csak pihenésre tértek volna be hozzánk. — Mennyivel bensőbb szeretettel fogadjuk őket úgy, mint testvérek. Testvéreink az Atyában, aki egyformáknak teremtett bennünket eredet és hivatás, kezdet és vég szerint. Testvéreink a Fiúban, aki egymás segítségére, egymásért áldozathozásra állított bennünket a kezdet és vég közé, ahol az istenországáért vívott küzdelmeink harctere fekszik. Testvéreink abban a közösségben és egyességben, amellyel Kálvin nyomán hitünk alapelveit értelmezzük. Testvéreink a szigorúságnak abban a mértékében, amelyet atyáink felfogásának, szokásainak, hagyományainak, erkölceinek követésében alkalmazunk: „megőrizvén azt, ami nálunk vagyon“.

A hollandi reformációt százados nyugvóponttra juttató dorchrecht zsinat határozmányaiiban ugyanaz a lélek rakta le a maga értékét soha nem vesztő kincseit, mint amely lélek Debrecen az orthodox kálvinizmus védbástyájául építette fel és oltalmazta meg. A Bouwman és Hoekstra urak és társaik által itt képviselt reformáció minálunk járt utat és nyílt pályát talál. Ezért is kiváltképen szívesen látott vendégeink.

Ha pedig a múltból arra gondolunk, hogy vallási és nemzeti hitvallóinknak a láncokból, gályarabságból, gyötrelomból a szabadítást hollandi sza-

badító: Ruyter Mihály hozta; ha a múltból arra gondolunk, ami különben átkötődik a jelenbe is, hogy világosságra vágyódó ifjaink, férfaink egész sora nyert holland egyetemeken, holland támogatás, vezetés mellett itthon haszonná, áldássá, építéssé, védelemmé, haladássá, dicsőséggé vált lelki erőket, hatalmakat; ha meg a jelenből arra gondolunk, hogy gyermekeink újabb és újabb seregei az elvitt sápadt orca helyett piros orcával, a rongyos ruha helyett új ruhával, a szomorúság könnyei helyett az öröm könnyeivel, kétségbeesés helyett megépült bizalommal, letört szárnyak helyett lobogó életkedvvel térnek meg Hollandiából: akkor hálával teljesedik meg a lelkünk s akkor igazán méltó, hogy lehajoljunk Bouwman, Hoekstra urak és társaik és az általuk képviselt Hollandia előtt, kezüket szeretettel megszorítani s az áldott kezekre reáhullatni a hálakönnyei gyöngyeit.

Legyenek áldottak, akik az Úr Jézus nevében jöttek. Legyen áldott az Isten, aki időnként küldi hozzánk a békesség és szeretet követeit, akik ezzel a szóval nyitják ránk szomorú sorsunk börtönének ajtaját: „Békesség ténétek“. Amen.

Dr. Baltazár Dezső.

Tárca

A hollandokhoz.

*Kicsiny nemzet a holland nemzet,
Nagyobb a szíve, mint hazája,
Mert Krisztusában, kútfejében
Az üdvösséget föltalálta.*

*Nagy nemzetek zúgó habokként
Körülte mind egymásra törnek
S ő mint Nőé bárkája úszik,
Hullámhegyén a vérözönnek.*

*Üzenet jött az Araráról:
Galambok szárnya csattogása...
Óh hozzatok olajja lombot
S hintsétek szét a bús világra.*

*Mondjátok, hogy tavasz van ismét,
Hogy megbékült velünk az Isten,
Mutassatok nekünk szívárványt,
Hadd lássuk fájó könnyeinken.*

*Mi magyarok kitárt kebellet
Várunk az irgalom szavára:
Mi vagyunk a világ árvái,
A népek síró mostohája.*

*Mi vagyunk az útszéli vándor,
Kiről a példázat beszél:
Rablók törtek reánk orozva,
Orcánkról hull a könny, a vér.*

*Kifosztogattak mindenünkből,
Akiknek senkié se kellett*

*És mesztelen és összetörve
A világ útfelén feledtek.*

*Ti vagytok a Samaritánus,
Ki résztvevően, ránk hajolva
Halgatja szívünk dobogását
S az elesettet felkarolja.*

*Holland mezőkön nő a balzsam,
Ezerjőfü fájó sebünkre:
Holland anyáknak szíve hajlik
Meleg csókkal sok gyermekünkre.*

*Azóta tudjuk: él az Isten,
Ha megsanyargat balkezével:
Lehajlik hozzánk és szívünket
Megersimogatja jobb kezével.*

*Nincs tisztább, mintha gyermek ajka
Magasztal Istent föld porában:
Minden kis gyermekszív szavára
Virág fakad Hollandiában.*

*Óh legyen áldott az az óra,
Mely e két népet összehozta.
Sugára ott ragyog a múltban
S fényt vet jövőendő századokra.*

*Utrecht ölen nőtt szárnya tolla
Nem egy merész röptű sasunknak:
Vegyétek hála-koszorúját
Ős Debrecennek, városunknak.*

*Elétek tárja lobogóját
Bástyánk, a vén Kollégium:
Hollandiának hír, dicsőség,
Tisztesség és diadalom.*

Debrecen, 1924 V. 4.

Baja Mihály.

Közélet

Holland vendégeink.

A holland gerefomde egyház képviselői folyó hó 3. napján ellátogattak Debrecenbe s nálunk töltötték a vasárnapot. Ennek az egyháznak képviselőjéhez két évvel ezelőtt volt szerencsénk s azok közül, akik akkor jöttek, újra felkeresett minket Dr. Bouwman, és Dr. Hoekstra kempeni theol. professzor. Velök jött ez alkalommal Dr. Noortzij utrechtii theol. egyetemi tanár és Kok könyvkiadó, aki a legnagyobb holland nyomda és könyvkiadóvállalatok egyikének tulajdonosa. Szombaton este érkeztek Miskolcon át Rimaszombatról. Rimaszombaton a cseh uralom alá jutott atyáink fiai sorsa iránt érdeklődtek s anyagi támogatásuk megigérésével nagy mértékben lendítették előre egy szlovenszkói református theol. akadémia létesülését. Miskolcon Dr. Révész

Kálmán püspökkel volt igen értékes eszmecseréjük.

Vasárnap délelőtt a teljesen megtelt Nagytemplom buzgó hívei előtt Dr. Baltazár Dezső püspökünk buzgó, lélekemelő imádsága, alkalmi bibliaolvasása és bemutató szavai után Dr. Hoekstra professzor predikált hatalmasan és megnyugtatóan Jel. 7.¹⁶⁻¹⁷ alapján, Galambos Zoltán hitoktató ügyes tolmácsolásával. Istentisztelet után a holland vendégek Dr. Sebestyén Jenő, erre az alkalomra Debrecenbe érkezett budapesti theol. tanárral megbeszélték a budapesti Holland-Magyar konferencia részleteit. Ebéden a konviktus külön termében voltak szűkkörű társaságban; ez alkalommal Dr. Baltazár Dezső püspökünk szíves Isten hozottjára Dr. Bouwman válaszolt mély szeretettel. Ebéd után megnézték nagy érdeklődéssel Szmik Antal főmérnök magyar képzőművészeti kiállítását a főgimnáziumban.

Délután 6 órakor a lelkésztestületnek volt alkalmi összejövedele. Ezen a 135. zsoltár 1. versének eléneklése után Uray Sándor moderátor imádkozott s ugyanő üdvözölte szerető testvéri szavakkal külföldi atyáinkfiat. Beszédének hatásosan kiemelkedő részlete volt az, amelyben utalással arra, hogy ezelőtt másfél-száz évvel Ruyter Mihály tengernagy kiszabadította a magyar gályarabokat: éppúgy a mai hollandusok, Ruyter szellemének örökösei, a mai gályarabokat a magyar gyermekeket szabadítják meg az elpusztulástól. Az üdvözletre Dr. Noortzij professzor válaszolt. Méltatta a magyar nemzet martiromságát, amely keresztül ment a háború minden szenvedésén: eldarabolás, kifosztás, elnyomás. — Méltatta továbbá azt, hogy a magyar nemzet megértette azt az erőt, amelyet a keresztyénység kebelében a kálvinizmus képvisel s ezt az erőt mindig nemzete javára használta fel. Ők, kik velünk egy hit örökösei, a háború, illetőleg békekötés borzalmai után, samaritánus munkára jöttek közénk s itt csodálatos módon melegen dobogó hittestvéri szívet találtak, amely ugyanazokért a magasztos, keresztyén eszményekért és eszmények megvalósításáért ver, mint az övék. Szükségesnek látja, hogy ezt a tényt felismerve, velök együtt küzdjünk, harcoljunk amaz örök Főpásztor vezetésével a hitetlenség és bűn ellen. A nagyhatású beszéd után, amelyet nemcsak a lelkésztestület tagjai, hanem a presbiterek is figyelemmel hallgattak, Uray Sándor moderátor üdvözölte Dr. Sebestyén Jenő budapesti theol. akad. tanárt s Galambos Zoltán hitoktatót, aki tolmácsolásával nagy gyönyörűséget szerzett mindnyájunknak.

Este nyolc órakor szeretetvendégség volt a Kollégium konviktusában, ahol közel százan gyűltek egybe azok a családok, akiknek gyermekei élvezték, vagy még most is élvezik a holland vendégszeretetet. Igen bensőséges, meleg

volt az egész est hangulata. A gyermekek, élén Pap Károly főgimn. V. oszt. tanulóval, holland zászló lobogtatásával és harsány éljen kiáltással fogadták a holland királynő arcképével ékesített terembe belépő hollandusokat. A szeretetvendégség alatt a Kollégium nevében a távol levő igazgató helyett Dr. Erdős Károly, a családok nevében Dr. Pap Károly egyetemi tanár üdvözölte őket atyafiságos, meleg szavakkal. Ezután Trocsányi Aranka holland nyelven szólt hozzájuk, nemzeti szalaggal átkötött csokrot nyújtván át nekik. A Hollandiában járt gyermekek elénekelték a holland himnuszot s néhány holland dalt, amik láthatólag mély hatást gyakoroltak a vendégekre, akiknek részéről Kok könyvkiadó válaszolt. Beszédéből megragadó volt, mikor a holland népnek a magyar gyermekek iránt s ezeknek a holland nép irányában táplált szeretetét ecsetelte. Ezután Baja Mihály lelkipásztor felolvasta Lapunk mai számában közölt alkalmi költeményét, Dr. Balla Bertalan th. városi tanácsnok, presbiter a Debreceni Kálvinisták Templomegyesülete részéről köszöntötte őket hangulatos szavakkal. A maradandó nyomokat hagyó szép estély Dr. Révész Imre egyházker. főjegyző eszméltető bibliamagyarával ért véget.

Holland vendégeink ötödikén reggel indultak Debrecenből Kolozsvárra. Útközben, míg várakozniok kellett Püspökladányban a csatlakozó vonatra, bementek a községbe, ahol meglátogatták a lelkipásztor vezetésével az iskolákat. Kedvesen lepte meg őket az, hogy az egyik iskolában Halmy Irma tanítónő holland eredetű jelenet előadásával gyönyörködtette őket.

Kolozsváron Nagy Károly püspökkel eredményes beszélgetésük és tárgyalásuk volt.

Visszaérkezve Budapestre, a Holland Magyar Református Országos Bizottság május 3-án a református theol. akadémia könyvtár termében ülést tartott Dr. Sebestyén Jenő elnökle mellett, Dr. Bouwman, Dr. Hoekstra és 18 budapesti és vidéki bizottsági tag részvételével. A bizottsági ülés a 25. zsoltár 1. versének eléneklése után Dr. Sebestyén Jenő magyar, Dr. Bouwman professzor holland imádságával és 1Kor 7¹⁻¹¹ elolvasásával kezdődött. Dr. Sebestyén Jenő elnök hollandul üdvözölte a gereformde egyház hivatalos kiküldötteit, amire Dr. Bouwman professzor válaszolt, rámutatván arra, hogy önékik nem az a céljuk, hogy a magyar református egyházzal lemásoltassák a maguk egyházát, hanem az, hogy a magyar református egyházat, amely ma súlyos helyzetbe jutott, megsegítsék az erőre jutásban és a megújulásban. Őszintén kívánja, hogy e bizottság tagjai legyenek hű vezetők ebben a munkában.

Az eszmecsere az elnök vezette be, változva azt, hogy a Bizottság célja az egyházkerületek közötti levő együttes munka elősegítése az élő, írott és nyomtatott szó által. A Bizottság

nem akar senkit kiszorítani az egyházépítő munkából, de ömaga teljes odaadással részt akar venni belőle. A bevezető szavak után megindult az eszmecsere, amelyben Nagy Ferenc, Harsányi Pál esperesek, Marton János, Dr. Vass Vince, Dr. Kováts J. István theol. tanárok, Forgács Gyula, Lukácsy Imre, Enyedy Andor, Marjay Károly, Szabó Aladár lelkipásztorok vettek részt. — Sok életrevaló idea merült fel, amelyeknek megvalósításán és terjesztésén bizonyára közreműködnek azok, akik az ülésen részt vettek. Az eszmecsere az elnök és Dr. Hoekstra professzor záró szavai rekesztették be.

Arról a holland-magyar konferenciáról, amelyik a bizottsági ülés után délután következett, Lapunk következő számában referálunk.

Harangszentelés Nagydoboson.

Húsvét másodnapján verőfényes szép tavaszi időben helyezte el két új harangját a nagydobosi gyülekezet temploma tornyába. A nagyobb, 514 kg.-os harangot Giczei György és neje Szabó Zsuzsanna öntette és adományozta az egyháznak. A kisebb harangot a hívek közadakozásból öntötték. Ennek súlya 312 kg.

Az ünnepség reggel 8 órakor kezdődött a templomban, hol Veres Gusztáv ilki lelkész buzgó alkalmi imádság mondása után megáldotta az új harangokat. A kisebb harangot a tizenkét presbiter, a nagyobbat 12 ifjú vitte az úrasztalától a torony elé, honnan a gyülekezet buzgó éneklése közben emeltettek a magasba. A déli órákban ünnepi istentiszteletre már az új harangok pompás, lelkesítő összhangja hívta a résztvevőket. Balla Miklós szamoszegi lelkész imája, Nagy Imre olcsvai lelkész alkalmi beszéde töltötték meg a lelkeket a keresztyén öröm és szeretet munkáiról való gondolatokkal. Az ünnepi istentiszteleten Leövey Miklós tunyogi, Tariska Béla paposi, Pánczél Jenő ófehértói, Fehérházy Jenő parasznai lelkészek, Tartally József gör. kath. és Dr. Uhl Károly r. kath. lelkészek, valamint a kiküldött presbiteriumok és hatalmas tömegű vidéki érdeklődők vettek részt.

Az egyház a hívek által ajándékozott élelmiszerekből 140 teritékes ebéden látta vendégül a megjelent lelkészeket, a presbiter kiküldötteket s másokat, mely ebéd idő alatt a pohárköszöntők ünnepelték az adományozó házaspárt, a derék munkát végzett presbiteriumot és keresztyén univerzalitás gondolatát.

Délután 5 órakor vallásos óra volt a templomban. Leövey és Pánczél lelkészek előadása. Szabó Lászlóné orgonakiséretű szóló éneke, az alkalmi vegyeskar szereplése, Szekeres Ilona szavaltató töltötték meg a lelkeket nemes érzésekkel.

Este mindkét iskolateremben multság volt az egyház javára. A harmonikusan végbe ment ünnepség 4 és félmillió korona jótékony adományt hozott össze az egyház javára.

A két harang tisztán közadakozásból létesült 27 millió korona értékben. „Ha szódat hallgatja: megnyerted a te atyádfiát” „Mert Isten van velünk” feliratot visel. B és G hangjuk pompásan olvad össze. Elsőrendű technikai kivételükért a budapesti Walser Ferenc gyárat illeti meg a dicséret és az elismerő köszönet.

Külföld

Apróságok amerikai egyházi lapokból.

Tíz tanács a házi élet jobbá tételére.

1. Legyen házi istentisztelet. Reggelinél és vacsoránál imádkozzék a család s legyen biblia-olvasás.

2. Az asztali áldás megédesíti az éteit. Tiszteld Istent gyermekeid előtt és Isten is tiszteltté tesz téged gyermekeidben.

3. A zene összekapcsolja a család tagjait akár énekszóval, akár zeneszerszámmal. Vidd a legszebb dallamot otthonodba az Úr dicsőségére

4. A hangos olvasás értékét nem lehet kicsinyelni. Élvezzétek együtt a jó könyveket. Olvasd fel az egyházi lapok cikkeit s meglátod, mennyire emelkedetté válik a családi beszélgetés hangja.

5. A család jó légköre a legnagyobb fontosságú. Ezt nem az hozza létre, amit teszünk, vagy mondunk, hanem amik vagyunk. A gyermekeknek részt kell adni az otthon iránt való érdeklődésben. Az utasítás ismétlése és a nyugodt tanácsolás szükséges. Wesley Zsuzsanna, amikor megkérdezték fia nevelésének titkát, így szólt: „Ha tizenkilencszer mondtam is már nekik, ha szükséges volt, megmondtam huszadjára is”.

6. Légy vendégszerető. A házi örömök meg-nemesbülnek mások szemében. A vendégek készséggel nevelnek s gyakran angyalokat fogadunk bennök tudtukon kívül.

7. A hibakutatást kerüld. A hibákat büntesd, de a megrovás minden szavára öt szó szívbeli dicsérés essék.

8. Minden családtag egy-egy kedves történet elbeszélésével készüljön a mindennapi étkezéshez.

9. Érdeklődjétek egymás dolgai iránt s ha lehetséges, legyen meg a kényelmes, jól világított, családi kerek asztal.

10. Kapcsold össze a háziéletet a templombajárással, vasárnapi iskolával, gyülekezeti tevékenységgel, általában az Isten országának az egyház körében mutatkozó munkálásával.

Olvasd a bibliát, az egyházi irodalmat, vallásos könyveket. A gyermekeknek a bibliatörténetek a legjobb segédeszközök a házi élet jobbá tételére.

Dr. Miller R. W.

Imalánc.

Amerikában is, mint nálunk, szokásos az, hogy egyes „régimódi”-ot úgy küldenek el többekhez, hogy azok tiz egymás után következő napon leírva tiz ismerőshöz jussanak el hasonló eljárás végett. A babona azt tartja, hogy aki tiz napig ezt megcselekszi, azt nagy öröm éri: aki nem teszi meg, az szerencsétlenül jár. A Reformed Church Messenger c. tartalmatlan amerikai ujság e pogány babonával szemben azt ajánlja, hogy mindenki kimélje meg felebarátját ilyesmivel való molesztálástól, mert az erőszakolt imádságon nincs áldás.

Előfizetés.

Az előfizetésekkel baja van az amerikai embereknek és ujságoknak is. Erről szól ez a „régimódi, de igaz” történet. Egy prédikátor beszéde végén felszólítja híveit: „Álljanak fel, akik tartozásaikat ki szokták fizetni”. Erre felállt mindenki, egy kivétellel. A lelkész leültetvén őket, ismét szólt: „Álljanak fel, akik nem fizetik a tartozásaikat”. A kivétel, a rongyos gúnyájú, vékony pénzü, éhezőnek látszó atyafi lassan fel-emelkedik. „Hogy lehet az, barátom, — kérde a lelkész —, hogy ön az egyetlen, aki nem tesz eleget kötelezettségének?” „Én lapszerkesztő vagyok — szólt a kérdezett szerényen — és azok, akik az imént felállottak, az én előfizetőim és —” „Ámen — vág közbe a lelkész. — Imádkozzunk”. Ilyesmi eset nálunk is történhetnék, ha amerikai fogásokkal élnénk, mert hiszen a mi előfizetőink sem teljesítik kötelezettségüket.

A három nagy szó.

Egyik egyetem tagjai nyílt kérdéssel fordultak a társadalomhoz, hogy mik a nagyság jellemző vonásai. A beérkezett szavak közül erre a háromra esett a legtöbb szavazat: hűség, kötelesség, barátság.

Konzervatív — modern — liberális.

Amerikában most hatalmas vita folyik főképpen a presbiterianusok között hittani kérdésekben, ilyenek különösebben a szüztől születés és a feltámadás dogmája. Egyik tábor tagjai merevül ragaszkodnak az antik dogmákhoz, a régi fundamentumhoz, ezeket hívják konzervatívoknak, fundamentalistáknak: a másik se-regbe azok tömörülnek, akik mindent, amit a természet szerint fel nem foghatnak, elvetnek, vagy legjobb esetben szimbolizálnak, ezeket moderneknek hívják. A kettő között áll az az irányzat, amely magát liberálisnak mondja. En-

nek egyik vezető embere így határozza meg a liberális egyházi védekezést: „Mi antikok (konzervatívok) vagyunk abban az értelemben, hogy az egyházban megvalósulva szeretnők látni Krisztus tanításának és jelenlétének uralmát s csak addig a mértékig rokonszenvezünk a modernizmussal, ameddig ezt a célt szolgálja. Ezért, bár nem szeretjük a „modernizmus” szót, nem vonakodunk a „liberális” szó használatától. Ismerjük ennek a szónak szűk körű alkalmazását, amint az némely körben használatos és néhány benső barátunk óvott is ennek a szónak szabadon való használatától. De mi megállapodtunk ennek a szónak használatában, mert jó és helyes terminus, amely teljesen kifejezi és magában foglalja a keresztyénség valódi szellemét. Lehet valaki „modern” vagy „konzervatív” a nézetében, de ha egyszersmind megszűnik liberális lenni — azaz szabad a szívben, elmében és lélekben — akkor véleményünk szerint megszűnik keresztyén lenni. Annak az egyháznak, amelyik nem liberális lélekben, bármily vélemény mellett sincs hivatása a jelen számára s nincs helye a jövőben.”

Irodalmi szemle

Órállól Intellem. Az 1923-ik nyári canonica visitatio alkalmával mondotta *F. Varga Lajos* a debreceni református egyházmegye esperese. Saját költségükön kinyomatták a kabai református egyház presbiterei. Nyomatott Lading János könyv- és műnyomdájában Kisújszálláson, 1924. évben. 8°, 11 lap. A filippi levél 2 része 11 első versének alapján apostoli buzgóságra, gyülekezeteinkért és református Sionunkért lángoló szeretetre buzdító s néhol a reformáció korának erős stílusára emlékeztető, korunkat híven jellemző egyházi beszéd méltó a megszívlelésre.

Debrecen and the Hortobágy pusta. By Louis Zoltay. Debrecen, 1924. Tisza István University Press. 8°, 14 lap. — Abból az alkalomból, hogy a Leplay House nevű angol sociologiai társaság 34 tagja meglátogatta Debrecent, általános tájékoztatóul írta ezt az érdekes és tartalmas füzetet Zoltay Lajos, a debreceni városi múzeum országos hírű igazgatója. A rövid, de alapos értesítés hasznos útmutató mindazoknak az angol nyelvű utazóknak, akik mostanában szép számmal fordulnak meg városunkban.

Hajnal, külmissziói folyóirat 1—2. száma 16 lapon a külmisszióval kapcsolatos tanulságos cikkeket közöl. A folyóirat előfizetési ára félévre 2 K, amely a mindenkori könyvkereskedői szorzószámmal szorzandó. Kiadóhivatal: Budapest, IX. Angyal-u. 7/A.

A nagytiszteletű Lelkész és Tanító urak figyelmébe!

Tisztelettel értesítem a nt. Lelkész és Tanító urakat, hogy férfi és női szabó üzletemet teljesen újonnan berendeztem, melyben a legkényesebb igényeket kielégítem. A pár hónappal ezelőtt megrendelt férfi és női szöveteket már megkaptam és így módomban áll a mai áraknál 25 százalékkal olcsóbban vállalni.

Tegdes János férfi és női szabó Péterfia-u. 42.

Halottaink

Özv. Nagy Lászlóné szül. Molnár Vilma, volt nagyari református lelkész neje, 69 éves korában, rövid szenvedés után, f. é. május hó 2-án jobb létre szenderült. Sokat küzdött; még családi körében is háborúságokat kellett szenvednie. Temetése nagy részvét mellett folyt le; minthogy debreceni származású volt, sok ismerőse és rokonsága kísérte utolsó útjára, a Hatvan-utcai temetőbe, hol a Csokonai sírja közelében helyezték nyugalomra. Pihenése legyen áldott. A B. F. R. A.

Különfelek

Egymilliós legáció. Talán nem érdektelen a diákélet történetében, hogy a tiszalöki református egyházban a húsvéti diák szolgálatát egymillió koronánál jóval nagyobb összeggel honorálta a buzgó gyülekezet! Megemlítésre méltó az is, hogy az ünnepek alatt székeket kellett hordatni a padosok közé, mert a rendes templomi padokban nem fért az ünneplő sokaság! Talán lesz még jobb világ és boldogabb élet is! Mert amíg lesznek istenfélő, jólelkű emberek, addig minden körülmények közt jogos a reményünk!

A máramarosszigeti presbiterium Szöllősy Antal főgondnok hagyományából az elhunyt akaratának megfelelőleg olyan alapítványt létesített, amelynek jövedelme a jelenlegi lelkészt s halála után özvegyét vagy árváit, azután pedig a mindenkori lelkészt, özvegyét és árváit illeti. Például szolgál sokaknak.

A debreceni református főgimnázium Hjú-sági Gyülekezete 1924 május 11-én d. e. 9 órakor a kollégium oratóriumában záróünnepélyt tart a következő műsorral: 1. Fennálló ének: Jövel Szentlélek Uristen! 2. Előének: 137. dics. 6. vers. 3. Imádság. Mondja S. Szabó József, a gyülekezet felügyelő tanára. 4. Hallgass meg engem... Haendeltől. Éneklí a főgimnáziumi vegyeskar. 5. Régi diákjóléti intézmények. Felolvasás Tankó Béla VIII. o. tanuló, gyülekezeti gondnoktól. 6. Ambruzs, az ösdiák. Szavalja Szendy Balázs VIII. o. tanuló. 7. Beszámoló és búcsúbeszéd. Tartja Bessenyei Lajos VIII. o. tanuló, a gyülekezet gondnoka. 8. Utóének. XXIV. zs. 2. vers.

Rendén van így? A Lelkészegyesület 11—16. számában a Kálvineum rovat első hire így kezdődik: „A leányárvák Kálvineuma jelentős lépéssel halad a valóság felé. Mint a Kálvinista Szemléből örömmel olvastuk...” Vajjon nem a K. Sz.-nek kellene-e a Kálvineumi dolgokról a Lelkés-

egyesületből értesülni? Ehhez természetesen a Lelkészegegyesület hetenként való megjelenése szükséges, ami csak a tagsági díjak pontos befizetése mellett volna lehetséges, a pontos befizetés pedig nem történik, ami... Rendén van így?!

Az oláh fennhatóság alá jutott magyar református egyházak helyzetéről Dr. Wirtz Frigyes holland ujságíró tulajdon tapasztalatai alapján április hó közepén Debrecenben nagy érdeklődés mellett tanulságos előadást tartott.

Meghívó a Bethánia-Egylet által 1924 május 22-26. napjain Budapesten rendezendő országos keresztyén konferenciára. Tárgysorozat: Május 22-én az egyesület nagytermében Podmaniczky Pál br. felolvasása Finnországról. — Este 6 órakor ugyanott szeretetvendégség. Szavaiat, énekszámok. A bibliamagyarázatot ifj. Szabó Aladár dr. gödöllői református lelkész tartja. — Május 23-án az egyesület nagytermében 10-11-ig előadás. Podmaniczky Pál br.: Hogy lehetek hivebb sáfár Isten országában? Délután a református theologia dísztermében (IX., Rádai-utca 28.) 4-7-ig előadások. (Vargha Tamás kunszentmiklósi református lelkész: A bűn eredete. — Nagy István debreceni református lelkész: A bűn hatalma és családsága. — Gáncs Aladár székesfehérvári ev. lelkész: A bűnből való szabadulás.) — Május 24-én 10-12-ig előadások. (Bereczky Albert dunabogdányi református lelkész: Az igazi hit. — Vass Vince dr. pápai theologiai igazgató: E világban, de nem e világból.) Délután 4-6-ig előadások. (Sallay István pécsi református vallásstanár: A bűn megbánása és megvallása. — Nyáry Pál pécsi református lelkész: A bűnnel való küzdelem és a bűnön való győzelem.) — Május 25-én délelőtt istentisztelet: 10 órakor a Kálvin-téri református templomban Vargha Tamás kunszentmiklósi református lelkész, a Vilma királyné-úti református templomban Szabó Imre budapesti református lelkész, 11 órakor a Deák-téri ev. templomban Podmaniczky Pál báró, a Vilma királyné-úti ev. templomban Turóczy Zoltán ózdi ev. lelkész beszél. Délután a református theologia dísztermében 3-5-ig előadások. (Konrád György: Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. — Soli Deo Gloria! Még ismeretlen előadó.) Este 6 órakor vallásos estély a régi képviselőházban (VIII., Sándor-utca 8.), melyen előadást tartanak Turóczy Zoltán ózdi ev. lelkész (Szomjúhozom! Ján. 19:28.) és Czeglédy Sándor győri tb. esperes. — Jelentkezési szabályok: Vidéki jelentkezők legkésőbb május 15-ig küldjék be a következő adatokat a Bethánia-Egylet titkárához: Név, állás, kor (körülbelül), mikor érkezik, mikor indul haza, óhajt-e szállást, részt vesz-e az olcsó közös étkezésben, szüksége van-e az 50%-os menetkedvezményre? Mint-hogy úgyszólván csak közös szállások állanak rendelkezésre, mindenkit kérünk, hogy okvet-

len hozzon magával egy lepedőt, egy kis párnát és egy vagy két takarót. Minthogy kedvezményes jegy váltására szolgáló igazolványt csak korlátozott számban kaptunk, mindenki siessen a jelentkezéssel. Távolabb lakók egyébként előnyben részesülnek. A jelentkezések és a konferencia költségeire szánt adományok az egyesület titkári hivatala címére küldendők: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9.

Lynchben, az amerikai Kentucky államban a hatalmas szénbánya telepen Dr. Papp Géza lelkipásztor virágzó református gyülekezetet szervezett, melynek tagjai lelkipásztorukat hálájuk és szeretetük jeléül 3 szoba teljes butorzattal és konyhaberendezéssel ajándékozták meg azonkívül, hogy havi fizetését 25 dollárral emelték.

Az oláh agrártörvény végrehajtásának egyik kirívó példája a szamoskrassói eset. Előbb a gör. kath. lelkész a református lelkipásztort a parochia újabb épületéből karhatalommal kitétette, azután pedig az agrárbizottság az egyház földjeinek jórészt és a lelkipásztor 100 hold földjét egészen elvette és a 300,000 leu értékű ingatlan helyett 10,000 leut állapított meg.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
1359—1924. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter úrnak valamennyi m. kir. állampénztárhoz intézett 35,425—1924. szám alatt kelt rendeletét, minden érdekelttel leendő közlés céljából szószerinti szövegében közlöm a következőkben:

„Az 1924. évi január hó 4-én hozott minisztertanácsi határozat a nem kath. lelkészek rendkívüli segély járandóságának 1924. évi január hó 1-től kezdődőleg való újbóli megállapítását rendelte el.

A minisztertanács ezen határozatának folyamánaképpen a rendkívüli segélyben már részesülő lelkészek rendkívüli segélye a jelzett időponttól kezdődőleg az eddigi összegnél általában magasabb, némely esetben pedig kisebb összegben utalványoztatott ki.

Tudomásomra jutván, hogy egyes állampénztárak a lelkészek újonnan megállapított rendkívüli segélyét a m. kir. pénzügyminiszter úr 1924. évi január hó 14-én 159,867—1923. IV. a. szám alatt kelt rendeletével ellentétben havonként változatlan összegben fizetik ki, szigorúan utasítom a m. kir. állampénztárt, hogy a lelkészek rendkívüli segélyét továbbra is külön utalványrendelet bevétele nélkül hónapról-hónapra ugyanazzal a %/o-kal felemelt, vagy leszállított mértékben fizesse ki, mint a közszolgálati alkalmazottak fizetéseit. A rendkívüli segély alapösszegéül az 1924. évi január ott, ahol jelenleg kisebb összeg adatik, több esetben a feb-

ruári óra kiutalt járandóság tekintendő mely február óra 25%-al, március óra 60%-kal, a március havi járandóság pedig április óra 37,5%-kal felemelt és 100 koronákra kikerekített összegekben fizetendő ki.

A már megállapított rendkívül segély összegek havonkénti %-os változásaira vonatkozó utalvány rendeletek kibocsátása iránt a miniszter úr időről-időre külön fog intézkedni.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 május 7.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

a tiszacségi református egyház IV-ik tanítói állásra.
Javadalom:

1. Készpénz az egyház pénztárából évnegyedként előre fizetve 480 korona.
2. Egyháztól a mindenkor kezdő fizetés 30%-a.
3. Törvényes lakbér.
4. Kertválság 50 kgr. búza.
5. Államsegély.

Csak férfi tanítók pályázhatnak. Kommun alatti magaviselet igazolandó. Menekültek, „B” listások előnyben. Pályázati határidő június 10. Allás szeptember 1-én elfogialandó.

Tiszacsenge (Hajdú vm.), 1924 május 5-én.

Református iskolaszék.

FITTLER SÁNDOR

orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és légnyomású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekkvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szálítása.

Vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmonikumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervszellettel és költségvetéssel készítek szolgálókat. — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavállalata.

Debrecen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papír- és írószerszerekkereskedése
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ.

1924. évi április hóban a zsolttárak a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papirkötésben . . . . . K 60000
félvászon kötésben . . . . . K 63000
egészvászon kötésben . . . . . K 77200

8° oktáv alakú zsolttár

papirkötésben . . . . . K 31500
félvászon kötésben . . . . . K 34300
egészvászon kötésben . . . . . K 40000

16° iskolai kiadású zsolttár

papirkötésben . . . . . K 22900—
félvászon kötésben . . . . . K 25000—
egészvászon kötésben . . . . . K 32200—

32° legkisebb zsolttár

papirkötésben . . . . . K 17200
félvászon kötésben . . . . . K 20000
egészvászon kötésben . . . . . K 22300

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak.

Konfirmációra most jelent meg !
7-ik kiadás.

SOLTÉSZ JÁNOS: KONFIRMÁCIÓI KÁTÉ

Átnézte és átdolgozta Soltész Elemér tábori püspök.

Alapára — 50. Mai szorzószám 5500—
Bolti ára tehát . . . . . K 2750—

Ez a legegyszerűbb, legjobban érthető és legkönnyebb, de mégis legjobb, konfirmációra előkészítő káté.

Legszébb és legjobb konfirmációi ajándék

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom.

Léleknevelő könyvecske a konfirmándusok részére. Alapára papirkötésben — 60, egészvászonkötésben — 80.

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP.

Díszes kiállításban, kék nyomással és bibliai jelmondatokkal. Ára K 500—

KONFIRMÁCIÓI ANYAKÖNYV.

1 ívre 64 gyermek neve fér !
Ára ívenként . . . . . K 1500—

Nagy István: Konfirmációi Káté.

Alapára — 20. Mai ára K 1100—

Igénybejelentési lap

felemelt rendkívüli segélyre
Új minta ! Ára K 600—